

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

Curs 2023-2024

IES JOAN RAMIS I RAMIS

Data d'aprovació per	Claustre	28-06-2024
	Consell Escolar	04-07-2024
Actualització del punt 4.2	Claustre	24/03/2025
	Consell Escolar	15-05-2025

ÍNDIX

1. Justificació. Context sociolingüístic del centre.....	2
1.1 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics a l'alumnat.....	3
1.2 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics al professorat.....	7
1.3 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics al personal no docent.....	8
2. Objectius del PLC en relació amb l'aprenentatge de les llengües oficials i amb la normalització lingüística.....	9
3. Tractament de la llengua catalana.....	10
3.1 El català com a llengua vertebradora de l'activitat educativa del centre.....	10
3.2 El català com a llengua vehicular i d'aprenentatge de les àrees, àmbits, matèries, mòduls i projectes "de caràcter no lingüístic" i d'aprenentatge.....	12
3.3 El català com a llengua de l'àmbit administratiu i de comunicació del centre.....	13
4. Tractament de les llengües curriculars (catalana, castellana i estrangeres).....	14
4.1 Mesures per a la coordinació de l'ensenyament de les llengües.....	14
4.2. Especificació de la llengua en què s'imparteix cada àrea, àmbit, matèria o mòdul..	14
5. Plantejaments didàctics sobre els quals es fonamenta l'ensenyament de les llengües. Criteris metodològics.....	15
5.1. Metodologia didàctica de l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació de les llengües curriculars. La competència comunicativa.....	15
5.2. Activitats de foment de l'hàbit lector.....	16
5.3. Estratègies organitzatives i curriculars per garantir la competència comunicativa en llengua oral en llengua catalana i, si n'és el cas, en les altres llengües curriculars.....	17
6. Criteris per avaluar l'objectiu d'assolir el domini de les dues llengües oficials al final de l'escolaritat obligatòria.....	19
7. Criteris per a l'atenció específica d'alumnes d'incorporació tardana amb desconeixement de llengua catalana o de la llengua catalana i de la castellana.....	20
8. Criteris i instruments per al seguiment i avaluació del PLC.....	20
9. Equip redactor.....	21

1. Justificació. Context sociolingüístic del centre

El Projecte Lingüístic de Centre (PLC), com a part constitutiva del Projecte Educatiu de Centre (PEC), té com a objectiu primordial determinar el tractament que s'ha de donar a les llengües que s'estudien a l'IES Joan Ramis i Ramis per tal de garantir que l'alumnat pugui desenvolupar la capacitat de ser competent en les dues llengües oficials de la comunitat autònoma (català i castellà) i, en almenys, una llengua estrangera. Partint d'aquesta premissa, de la normativa vigent, del darrer PLC (curs 2016-2017), de les memòries de la Comissió de Normalització Lingüística dels darrers anys i de les recents orientacions publicades per Inspecció Educativa, en aquest document s'hi planifica:

1. El tractament de la llengua catalana, com a vertebradora de l'ensenyament, com a llengua vehicular i d'aprenentatge, i com a llengua de l'àmbit administratiu i de comunicació del centre.
2. El tractament global de les llengües curriculars en els processos d'ensenyament i aprenentatge amb l'objectiu de propiciar-ne la coordinació i la integració per tal de millorar-ne els resultats, tant en el conjunt com amb relació a cada una.
3. Els criteris generals per a les adequacions del procés d'ensenyament de les llengües a la realitat sociolingüística del centre amb l'objectiu d'assolir el compliment de la normativa referida a la normalització lingüística.
4. Els criteris per a l'atenció específica d'alumnes d'incorporació tardana amb dèficit de coneixement de la llengua catalana i, també, si n'és el cas, de la llengua castellana.

Així, el PLC és una eina pedagògica i organitzativa flexible que ha d'evolucionar en tot moment d'acord amb el context sociolingüístic del centre, d'aquí que la passa prèvia al desenvolupament d'aquest document hagi estat l'anàlisi i la valoració dels usos lingüístics de l'alumnat, del professorat i del personal no docent. La voluntat és clara: evidenciar quina és la realitat sociolingüística de l'IES Joan Ramis i Ramis com espai comunicatiu d'interacció social per així projectar un PLC que respongui a les necessitats comunicatives i lingüístiques dels alumnes i, en darrer terme, de tota la comunitat educativa.

1.1 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics a l'alumnat

El cens d'alumnes de l'IES Joan Ramis i Ramis a dia 30 de maig és de 873 alumnes i han contestat l'enquesta d'usos lingüístics 567 alumnes, el que representa un 65% de l'alumnat del centre. L'alumnat que no ha fet l'enquesta és fonamentalment de 2n de Batxillerat, de 2n dels CFGM i CFGS i de 2n de FPGB. Tot i que se'ls ha passat l'enquesta, el fet de no ser al centre perquè ja han acabat les classes (2n de Batxillerat) o perquè estan en fase de pràctiques (2n de CFGM, CFGS i FPGB) ha dificultat la gestió i obtenció dels resultats del 100% de l'alumnat. Amb tot, s'ha aconseguit una mostra més representativa dels usos lingüístics de l'alumnat en comparació amb la darrera enquesta que es va fer el curs 2016-2017 i que va respondre un 10% de l'alumnat. Així, han fet l'enquesta 372 alumnes d'ESO (65.7%), 124 alumnes de Batxillerat (21.9%), 14 alumnes de FPGB (2.5%), 28 alumnes de CFGM (4.9%) i 28 alumnes de CFGS (4.9%).

Dels resultats de les preguntes plantejades es desprèn que:

1. Un 78.8% de l'alumnat ha nascut a Menorca; un 7.6%, a la resta de les Illes Balears, a Catalunya o al País Valencià; un 3.5%, a la resta de l'Estat espanyol; i un 10.1%, a altres països (majoritàriament del Marroc i de països de l'Amèrica del Sud).
2. Un 47.8% dels progenitors dels alumnes són nascuts a Menorca; un 10.1%, a la resta de les Illes Balears, a Catalunya o al País Valencià; un 12%, a la resta de l'Estat espanyol; i un 30.1%, a altres països (majoritàriament del Marroc i de països de l'Amèrica del Sud).
3. Un 4.8% dels progenitors dels alumnes no tenen estudis; un 8% tenen el Graduat Escolar; un 22%, l'ESO; un 11.8%, un CFGM; un 11%, un CFGS; un 14.4%, Batxillerat; i un 28%, un grau universitari.
4. Un 18.8% dels progenitors no entenen el català; un 81.2% l'entén; un 48.58% el parla; un 48.14% el llegeix; i un 51.76% l'escriu.
5. En l'àmbit familiar, un 36% de l'alumnat parla català amb els seus progenitors; un 49% ho fa en castellà; i un 15% en altres llengües.
6. En l'àmbit familiar, un 37.2% parla amb els germans en català; un 51.3% ho fa en castellà; i un 11.5% ho fa en altres llengües.
7. En l'àmbit familiar, un 30.5% dels progenitors xerren entre ells en català; un 53.6% ho fa en castellà; i un 15.9% ho fa en una altra llengua.

8. Un 56.4% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió oral en català; un 26.2%, bastant bona; un 13%, adequada; i un 4.3% la qualifica de poc o gens bona.
9. Un 82.1% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió oral en castellà; un 16%, bastant bona; i un 2%, adequada.
10. Un 9.8% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió oral en anglès; un 27.1%, bastant bona; un 36.1%, adequada; i un 27% la qualifica de poc o gens bona.
11. Un 47% de l'alumnat considera molt bo el seu nivell d'expressió oral en català; un 26.5%, bastant bo; un 19.5%, adequat; i un 7%, poc o gens bo.
12. Un 76.2% de l'alumnat considera molt bo el seu nivell d'expressió oral en castellà; un 20%, bastant bo; i un 3.7%, poc o gens bo.
13. Un 9.7% de l'alumnat considera molt bo el seu nivell d'expressió oral en anglès; un 27.2%, bastant bo; un 36.1%, adequat; i un 27%, poc o gens bo.
14. Un 55.8% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió escrita en català; un 26.1%, bastant bona; un 14%, adequada; i un 4% la qualifica de poc o gens bona.
15. Un 76.5% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió escrita en castellà; un 20%, bastant bona; i un 3.5%, adequada.
16. Un 15% de l'alumnat considera molt bona la seva comprensió oral en anglès; un 34.5%, bastant bona; un 30%, adequada; i un 20.5% la qualifica de poc o gens bona.
17. Un 42% de l'alumnat considera molt bona la seva expressió escrita en català; un 32%, bastant bona; un 19%, adequada; i un 7% la qualifica de poc o gens bona.
18. Un 66% de l'alumnat considera molt bona la seva expressió escrita en castellà; un 27%, bastant bona; i un 7%, adequada.
19. Un 11% de l'alumnat considera molt bona la seva expressió escrita en anglès; un 30.4%, bastant bona; un 32.7%, adequada; i un 26.5% la qualifica de poc o gens bona.
20. Un 36% de l'alumnat empra el català com a llengua habitual; un 57%, el castellà; un 1%, l'anglès; i un 6%, altres llengües.
21. Un 28.7% de l'alumnat empra el català per traduir i un 71.3% ho fa en castellà.

22. Un 81% de l'alumnat estudia en català si els apunts estan en català, mentre que un 19% ho fa en castellà.
23. Un 94.9% de l'alumnat estudia en castellà si els apunts estan en castellà, mentre que un 5.1% ho fa en català.
24. Un 90.7% de l'alumnat fa els exàmens en català si les preguntes estan en català; la resta, un 9.3%, ho fa en castellà.
25. Un 99.1% de l'alumnat fa els exàmens en castellà si les preguntes estan en castellà; la resta, un 0.9%, ho fa en català.
26. Un 80.8% de l'alumnat agafa els apunts en català si el professor explica en català i un 19.2% ho fa en castellà.
27. Un 97.7% de l'alumnat agafa els apunts en català si el professor explica en català i un 2.3% ho fa en castellà.
28. Un 75.5% de l'alumnat es dirigeix al professor en català si aquest és catalanoparlant i un 24.5% ho fa en castellà.
29. Un 6.7% de l'alumnat demana al professor en català si aquest és castellanoparlant i un 93.3% ho fa en castellà.
30. Un 22.4% empra el català com a llengua de comunicació a l'aula, als patis... i un 77.6% ho fa en castellà.
31. Un 35.4% de l'alumnat empra el català per a relacionar-se amb els companys de les activitats extraescolars de fora del centre; un 64.6% ho fa en castellà.
32. Un 25% de l'alumnat té el català com a llengua d'ús habitual entre els amics fora de l'institut; el 75% ho fa en castellà.
33. Un 8.3% de l'alumnat utilitza el català a les xarxes social, a Whatsapp...; un 55.6% ho fa en castellà; i un 36.1% hi empra indistintament el castellà i el català.
34. Un 14.3% de l'alumnat empra el català per adreçar-se a un desconegut, mentre que 85.7% empra el castellà.
35. Un 79.4% de l'alumnat empra el català quan un desconegut se li adreça en català mentre que un 20.6% ho fa en castellà.
36. Un 1.6% de l'alumnat empra el català quan un desconegut se li adreça en castellà mentre que el 98.4% ho fa en castellà.
37. Un 82.2% de l'alumnat afirma que si hagués d'escriure un currículum, el faria en castellà; un 17.8% el faria en català.
38. Un 20.5% de l'alumnat diu que majoritàriament llegeix lectures en català; un 74.3% ho fa en castellà; un 4% ho fa en anglès; i un 1.2% ho fa en altres llengües.

39. Un 1.9% de l'alumnat afirma que la majoria de pel·lícules, sèries televisives... que veu estan en català; un 85.9% diu fer-ho en castellà; i un 12.2%, en versió original subtitulada.
40. Un 29.8% de l'alumnat té el programari de l'ordinador en català; un 62.1%, en castellà; un 7.6%, en anglès; i un 0.5%, en altres llengües.
41. Un 9.5% diu tenir el perfil de les xarxes socials en català; un 81.4%, en castellà; i un 9.1%, en altres llengües.
42. Un 7.2% de l'alumnat afirma que la majoria de pàgines d'Internet que consulta estan en català; un 83.6%, en castellà; un 8.6%, en anglès; i un 0.6%, en altres llengües.
43. Un 44.6% de l'alumnat afirma tenir instal·lat corrector en català a l'ordinador enfront del 33.4% que diu que no; la resta, un 22%, diu no saber-ho.
44. Pràcticament tot l'alumnat escolta música en castellà o en anglès, no en català.

A partir d'aquí, podem afirmar que la realitat sociolingüística del centre amb relació a l'alumnat és complexa. En aquest sentit, cal començar dient que d'un 78.8% nascut a Menorca, només un 36% utilitza el català de forma habitual i s'identifica amb aquesta llengua, fet que contrasta amb el que van respondre els alumnes en l'anterior enquesta: un 60% afirmava sentir-s'hi identificat i utilitzar-la de forma habitual. Per tant, estem davant un retrocés clar de l'ús de la llengua pròpia si tenim en compte que la majoria de l'alumnat, encara que un 50% tengui el castellà com a llengua d'ús habitual en l'entorn familiar, han estat escolaritzats a Menorca i han après a llegir i escriure en català. Tanmateix, el fenomen de la immigració torna a ser clarament visible si tenim en compte que un 14% de l'alumnat sol parlar amb els seus progenitors en altres llengües diferents de la catalana o castellana (hi predomina l'àrab i l'anglès) i amb els germans, un 11.5%.

En relació amb la valoració que fan els alumnes del seu coneixement de llengües, veiem que aquest ha augmentat respecte dels resultats de la darrera enquesta en totes les llengües (català, castellà i anglès), tot i que segueixen manifestant que tenen un coneixement més alt de castellà que de català i un coneixement més baix de la llengua anglesa.

En l'àmbit acadèmic, el català és la llengua vehicular de l'ensenyament de la majoria de les assignatures. Conseqüentment, es constata que els alumnes utilitzen de manera molt majoritària la mateixa llengua que el professorat. Per tant, d'aquesta dada

se'n desprèn la correlació que hi ha entre la llengua d'ús del professorat i de l'alumnat, per la qual cosa, que la llengua vehicular del procés d'ensenyament-aprenentatge sigui el català fomenta que l'alumnat també ho faci. No passa el mateix en situacions comunicatives informals dins el centre i entre l'alumnat (pati, passadissos...): hi ha un clar predomini de l'ús del castellà (77.6%) enfront del 24.6% que ho fan en català. El mateix passa fora del centre, en el context de les activitats extraescolars i entre amics: la llengua d'ús habitual és el castellà a molta distància de l'ús del català. Aquestes dades contrasten també amb les obtingudes en la darrera enquesta, en que l'ús del català i el castellà en aquestes situacions comunicatives estava molt més equilibrada.

En relació amb la lectura, es posa de manifest que l'alumnat llegeix molt més en castellà (74.3%) que en català (20.5%) i, en el temps d'oci (música, televisió, cinema, Internet i xarxes socials), la presència del castellà és notòriament predominant, especialment en el cas de les noves tecnologies.

Dit açò, és evident que l'ús del català està en clar retrocés tant dins com fora de l'IES Joan Ramis i que ara més que mai es posa en evidència la responsabilitat que té el professorat, però també el personal no docent, a hora de revertir la situació i avançar cap a la normalització lingüística de la llengua pròpia dins el centre i, consegüentment, fora del centre.

1.2 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics al professorat

Entre el professorat, el català és la llengua que majoritàriament s'empra en el procés d'ensenyament-aprenentatge, tant en l'àmbit de la comunicació oral com de l'escrita. Quant als llibres de text, tot i que se n'empren pocs, tots són en català, a excepció dels llibres de les àrees de llengües estrangeres; el mateix per a la resta de recursos i materials (dossiers, fotocòpies, audiovisuals...), que òbviament són en castellà en les assignatures que imparteix el Departament de Llengua castellana i literatura.

Pel que fa a la llengua oral que utilitza l'alumnat a l'aula, el professorat constata que majoritàriament s'empra el català, tot i que en algunes assignatures s'afirma que els alumnes empren el castellà, encara que el professor s'hi comuniqui en català o en una llengua estrangera. En canvi, quan es tracta de comunicar-se per escrit, el professorat verifica que l'alumnat majoritàriament ho fa en la llengua en què s'imparteix la classe. En aquest sentit, cal dir que aquests resultats coincideixen amb els resultats obtinguts de l'enquesta d'usos lingüístics dels alumnes pel que fa a les preguntes relacionades amb els usos lingüístics dins l'aula. En qualsevol cas, i com ja

s'ha especificat en l'apartat anterior, la llengua d'ús habitual entre els alumnes, tant a l'aula com en altres espais i contextos del centre, la llengua predominant és el castellà.

Per tant, i tenint en compte tota aquesta informació, es fa evident la importància que té el fet que el professorat empri el català com a llengua vehicular de l'ensenyament, ja que per a molts alumnes és l'únic àmbit en què també l'empra o, al menys, ho intenta.

1.3 Resultats i valoracions de l'enquesta d'usos lingüístics al personal no docent

El personal no docent de Consergeria i Secretaria no havia fet l'enquesta d'usos lingüístics fins al curs actual, per tant, els resultats no es poden comparar amb els d'anys anteriors. En qualsevol cas, les dades han posat de manifest la normalització de determinades actituds lingüístiques poc assertives envers l'ús del català, sobretot en l'àmbit oral.

Així, la llengua de comunicació habitual entre el personal no docent és el català, però no passa el mateix quan la comunicació és amb el professorat o l'alumnat. En aquest cas, hi predomina l'actitud de xerrar en català o castellà (66.7% a Secretaria i 100% a Consergeria), indistintament, segons en quina llengua els parlin. El mateix per comunicar-se amb persones externes al centre (famílies, policia tutor...) i si la comunicació és telefònica. Concretament, a Consergeria, que és per on entren totes les telefonades al centre, es respon al telèfon tant en castellà com en català, igual que si s'ha de telefonar o passar una telefonada. I es fa així, indistintament, i sense tenir un criteri clar. A Secretaria, per contra, quan reben, els passen o passen una telefonada, sempre contesten en català.

Quant a la comunicació escrita interna i de caràcter informal, tant a Secretaria com a Consergeria sempre empen el català, mentre que a Consergeria ho fan en català o en castellà, en funció del destinatari. I pel que fa als escrits formals (instàncies, actes...), a Secretaria, majoritàriament es fa en català (66.7%), independentment del destinatari. Només una persona (33.3%) ho en català o castellà segons el destinatari.

Finalment, i tenint en compte que tot el personal no docent diu ser catalanoparlant, el fet d'emprar el castellà en segons quines situacions comunicatives consideren que ho fan per costum (33.3%) o perquè pensen que en català no els entendran (66.7%). Per tant, i tenint en compte la responsabilitat comunicativa que té el personal no docent envers la normalització de l'ús del català, és important donar-los a conèixer quins objectius es plantegen en aquest PLC per a l'àmbit administratiu.

2. Objectius del PLC en relació amb l'aprenentatge de les llengües oficials i amb la normalització lingüística

Tenint en compte que una de les principals raons de ser del PLC és que l'alumnat sigui competent lingüísticament en les dues llengües oficials del territori i que aquest fet es dona dins un context sociolingüístic de clara minorització del català, s'explica que la normalització de la llengua catalana sigui una de les prioritats a l'hora d'establir els objectius que vertebraran aquest PLC. Aquests són:

1. Proporcionar als alumnes el domini elevat i equivalent en català i en castellà de la competència lingüística a través d'una metodologia i avaluació centrada en l'enfocament comunicatiu.
2. Fer del català la llengua vertebradora de l'activitat educativa del centre, tant a l'aula com en qualsevol dels actes culturals que s'organitzin i en les activitats complementàries o extraescolars que s'ofereixin als alumnes.
3. Vetllar perquè es compleixi el Decret de mínims.
4. Fomentar el català com a llengua vehicular del procés d'ensenyament-aprenentatge d'àrees, àmbits, matèries, mòduls i projectes "de caràcter no lingüístic".
5. Vetllar perquè el català sigui la llengua de l'administració i de comunicació del centre.
6. Facilitar formació de centre per al professorat i el personal no docent amb relació a l'assertivitat lingüística.
7. Afavorir la coordinació dels departaments de Llengua catalana i literatura, de Llengua castellana i literatura i de Llengües estrangeres per tal de facilitar que l'alumnat apliqui les habilitats i capacitats ja apreses en unes llengües i les transfereixi a l'aprenentatge de les altres.
8. Facilitar que l'alumnat desenvolupi les habilitats lingüístiques tot fomentant la lectura per plaer i com a font de coneixement a través d'un Pla lector transversal a les diferents àrees del currículum i a tots els nivells educatius.
9. Fomentar l'interès entre els alumnes per participar de diferents programes i intercanvis lingüístics i culturals.
10. Facilitar, a través de la CNL, que l'alumnat de Formació Professional pugui realitzar activitats de dinamització lingüística.
11. Garantir l'acollida, l'atenció lingüística i la integració de l'alumnat nouvingut a través del Programa d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC).
12. Establir els criteris i instruments necessaris per fer el seguiment i l'avaluació

de l'aplicació del PLC.

3. Tractament de la llengua catalana

3.1 El català com a llengua vertebradora de l'activitat educativa del centre

Un dels objectius de PLC és consolidar el català com a llengua d'ensenyament-aprenentatge i com a llengua vehicular de qualsevol acte o activitat cultural o extraescolar. I és que la normalització de la llengua pròpia en l'àmbit educatiu necessita una visió conjunta i de centre per fer-se efectiva. Així, sobre aquests principis, se sustenta la voluntat de fer del català la llengua vertebradora de l'activitat educativa de l'IES Joan Ramis i Ramis. Els arguments són clars:

1. L'aprenentatge d'una llengua, per ser significatiu, ha de ser transversal a la resta d'àrees, matèries, mòduls, àmbits i projectes.
2. Els aprenentatges lingüístics es fan a través de la interacció social i a través de l'activitat col·lectiva.
3. La llengua és vehicle de comunicació però també de convivència i cohesió social.

Per tant, d'una banda, és imprescindible fer ús de la llengua catalana com a llengua vehicular, tant en l'àmbit oral com escrit, i ser assertius lingüísticament, no només a l'aula, sinó en qualsevol situació o acte comunicatiu de caràcter educatiu de dins i fora del centre. Per altra banda, s'ha de fomentar i facilitar la pràctica lingüística de la llengua pròpia entre l'alumnat, per la qual cosa la intenció és seguir apostant pels programes educatius de caràcter lingüístic dependents del Servei de Normalització Lingüística i Participació Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats, alguns ja arrelats de fa anys al centre. Concretament, ens referim a:

1. Parlem català: intercanvis entre centres educatius dels territoris de parla catalana.

Des del curs 2018-2019 els alumnes de 2n d'ESO de l'IES Joan Ramis i Ramis participen d'un intercanvi amb un centre d'Olot, l'IES Escola Pia. Aquest programa impulsa intercanvis entre centres dels territoris de parla catalana, amb la finalitat de desenvolupar les competències lingüístiques de l'alumnat i aprofundir en el coneixement de la diversitat dialectal, dins la unitat lingüística de la llengua catalana.

2. Taller de llengua catalana per a joves nouvinguts a centre públics.

A l'IES Joan Ramis i Ramis, durant els cursos 2022-2023 i 2023-2024, els alumnes nouvinguts han tingut l'oportunitat de participar d'aquest taller. L'objectiu del programa

és reforçar els coneixements de català de l'alumnat d'incorporació tardana, a fi d'afavorir la seva integració al centre educatiu i al context cultural, lingüístic i històric de les Illes Balears. Es concreta en sessions formatives molt dinàmiques que es duen a terme en horari no lectiu i amb personal docent del mateix centre.

3. Dinamitzadors lingüístics en llengua catalana.

Aquest programa posa a l'abast dels centres la figura d'un dinamitzador lingüístic, amb l'objectiu d'impulsar la millora de la competència lingüística de l'alumnat en llengua catalana. Cada centre cerca un dinamitzador que compleixi amb els requisits i decideix les actuacions que el dinamitzador durà a terme. En el cas concret de l'IES Joan Ramis i Ramis, en el curs 2022-2023, aquest programa es va desenvolupar en les estones del primer pati de cada dilluns de la mà de l'empresa de serveis educatius Sa Xaranga. S'hi va encabir el programa de voluntariat lingüístic del centre (Parelles Lingüístiques), obert a tots els alumnes del centre i coordinat per la CNL des de fa anys. Durant el curs 2023-2024 s'ha volgut donar continuïtat al programa tot i que la CNL n'ha assumit la dinamització, ja que no es va concedir el projecte perquè el nombre total d'alumnes nouvinguts del centre era inferior al de molts altres centres de les Illes Balears. En qualsevol cas, s'ha seguit amb la mateixa dinàmica (primer pati de cada dijous) i s'ha introduït la participació activa de les parelles lingüístiques en la preparació i col·laboració en la gimcana de Sant Jordi.

Un altre exemple de la importància de fer del català la llengua vertebradora de l'activitat educativa del centre és la presència que té en algunes activitats lingüístiques i culturals que es contempen any rere any a la Programació General Anual (PGA). Així, la Comissió d'Extraescolars organitza la celebració de Tots Sants i de Carnaval i la Comissió de Biblioteca s'ha encarregat de dinamitzar la biblioteca a través de l'activitat palanca del PROA+ A233 durant el curs 2022-2023 i de l'activitat palanca per a famílies durant el curs 2023-2024. També, el català ha estat la llengua vehicular a l'hora de desenvolupar totes les activitats del dia de Sant Jordi, diada del centre, coordinades per la CNL en col·laboració amb la Comissió de Biblioteca, la Comissió d'Extraescolars i, d'una manera o altra, amb la de tots els departaments didàctics.

Amb tot açò, cal dir que la realitat sociolingüística del centre i de l'entorn dels nostres alumnes ens obliga a no relaxar-nos en matèria de normalització lingüística, d'aquí la importància de fer del català la llengua de referència al centre i revertir determinades actituds lingüístiques fortament arrelades.

3.2 El català com a llengua vehicular i d'aprenentatge de les àrees, àmbits, matèries, mòduls i projectes "de caràcter no lingüístic" i d'aprenentatge

Com s'ha dit anteriorment, l'aprenentatge significatiu d'una llengua, en aquest cas del català i en català, passa pel fet de ser transversal a totes les àrees, àmbits, matèries, mòduls i projectes del currículum. I és en aquest sentit, precisament, que no ens hi podem referir amb l'expressió "de caràcter no lingüístic", per tot el que té de contradictori. Per tant, cal partir de la premissa que tots som professors de la llengua vehicular amb què ensenyem i, consegüentment, tots som model lingüístic. I ha de ser una fita real i compartida, sobretot tenint en compte la realitat sociolingüística de la llengua pròpia a l'institut i a l'ús social que els alumnes en fan a fora. Per aquest motiu, és responsabilitat del professorat i dels diferents departaments didàctics:

1. Diversificar els contextos d'ús del català perquè l'aprenentatge, oral i escrit, sigui efectiu independentment dels sabers que es tracten.
2. Ampliar les situacions, activitats i pràctiques lingüístiques per aprendre més i millor català.
3. Fer un ús diferencial de materials lingüístics (orals i escrits) que permetin l'aprenentatge del català des de repertoris comunicatius més amplis.
4. Potenciar l'ensenyament i aprenentatge conscient de les quatre habilitats lingüístiques: llegir, parlar, escoltar i escriure.
5. Treballar i avaluar de manera expressa les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció) en les produccions orals i escrites de l'alumnat.
6. Adoptar actituds assertives envers el català i evitar l'hàbit sistemàtic de convergir de llengua (al castellà).
7. Incloure en les programacions didàctiques de cada departament directrius clares i consensuades sobre l'ensenyament i avaluació de la llengua.
8. Facilitar la incorporació a la CNL de membres de diferents departaments didàctics per tal d'assolir els objectius de manera més transversal.

Tot açò, perquè el temps per aprendre i desenvolupar les competències lingüístiques i comunicatives no se circumscriu a les hores de classe d'una determinada assignatura, en aquest cas la de Llengua catalana i literatura, sinó al compendi de situacions comunicatives que es desenvolupen en una determinada llengua. Sembla, per tant, imprescindible, incloure en les programacions didàctiques de cada departament directrius clares i consensuades sobre l'ensenyament i avaluació de la llengua catalana com a llengua vehicular de l'ensenyament-aprenentatge.

3.3 El català com a llengua de l'àmbit administratiu i de comunicació del centre

D'acord amb la normativa vigent, i sense perjudici dels drets individuals, cal tenir present que el català és la llengua que s'ha d'emprar en els documents administratius, per a les gestions i les comunicacions internes i externes, per a les relacions entre els membres de la comunitat educativa, en la retolació i en l'ambientació del centre. Per tant, s'estableix que ha de ser en català:

1. Tota la documentació administrativa del centre que es genera des de Secretaria (sol·licituds, correspondència, actes, circulars informatives, impresos de matrícula, etc.).
2. Tots els escrits que es generen des de Consergeria (notes, avisos...).
3. La comunicació interna entre el personal docent i no docent (correus electrònics, enquestes...).
4. La comunicació externa del personal docent i no docent amb l'Administració, organismes, entitats, empreses, associacions...
5. La comunicació i relació amb les famílies de l'alumnat, tant del personal docent com del no docent.
6. Totes les reunions que el professorat té assignades a l'horari i les actes que se'n deriven: reunions d'equip directiu, de CCP, de departaments didàctics, d'equips educatius, de tutors i de comissions específiques.
7. El registre de les reunions amb les famílies, amb serveis externs (Serveis Socials, Policia Tutor...).
8. Totes les activitats extraescolars i complementàries que s'organitzen des dels diferents departaments didàctics, a excepció de les que estan vinculades a àrees impartides en altres llengües.
9. La difusió d'activitats organitzades pel centre així com la participació i promoció d'activitats externes organitzades per l'Administració, per associacions, empreses...
10. La retolació del centre i tot el material que es generi per a la seva exposició pública, excepte el material de matèries impartides en altres llengües.
11. La informació de la web del centre.
12. Els programaris dels ordinadors del centre i els que es configurin des de la Comissió TIC per a l'alumnat.
13. Qualsevol intervenció o publicació en un mitjà de comunicació, excepte si està relacionat amb matèries impartides en altres llengües.

4. Tractament de les llengües curriculars (catalana, castellana i estrangeres)

4.1 Mesures per a la coordinació de l'ensenyament de les llengües

Com s'ha indicat anteriorment, el tractament global de les llengües curriculars en els processos d'ensenyament i aprenentatge és un dels pilars fonamentals del projecte lingüístic d'un centre educatiu. I açò només és possible si se'n propicia, com a mínim, la coordinació entre els departaments de Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura i Llengües estrangeres (anglès, francès i alemany en el cas de l'IES Joan Ramis). Per açò, a partir del curs que ve, és imprescindible fer un plantejament integrat de l'ensenyament de les diferents llengües curriculars a partir de/d':

1. Implementar hores de coordinació intradepartamentals i interdepartamentals en els horaris lectius del professorat dels departaments de llengües.
2. Garantir que el professorat dels àmbits sociolingüístics de 3r i 4t de Diversificació dependents del Departament d'Orientació es puguin coordinar amb el professorat de Llengua catalana i literatura i Llengua castellana i literatura que imparteixen aquests mateixos nivells.
3. Coordinar les programacions docents dels departaments didàctics que fan un tractament específic de les llengües del currículum per tal que l'adquisició de la competència en comunicació lingüística sigui eficaç i així evitar duplicitats per dedicar el màxim de temps al desenvolupament d'activitats d'aprenentatge de les diferents destreses lingüístiques des d'un vessant funcional i comunicatiu.
4. Facilitar la coordinació lingüística amb el professorat d'altres àrees, àmbits... del currículum per fer del procés d'ensenyament-aprenentatge de llengües un objectiu comú.

4.2. Especificació de la llengua en què s'imparteix cada àrea, àmbit, matèria o mòdul

La llengua vehicular del procés d'ensenyament-aprenentatge de les diferents àrees, matèries, àmbits o mòduls és el català. En cas de no ser així, i a excepció de les àrees vinculades al Departament de Llengua castellana i literatura i al Departament de Llengües estrangeres, s'indicarà en la programació didàctica corresponent a principi de curs. Amb tot, es garantirà l'acompliment del Decret de mínims.

5. Plantejaments didàctics sobre els quals es fonamenta l'ensenyament de les llengües. Criteris metodològics

5.1. Metodologia didàctica de l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació de les llengües curriculars. La competència comunicativa

La competència comunicativa i lingüística incideix en el currículum de manera múltiple i diversa, ja que és, com hem dit, simultàniament, específica de les llengües que s'aprenen i transversal a tots els aprenentatges. Per tant, és subjacent al desenvolupament personal i acadèmic de l'alumnat en tant que en determina l'assoliment de les competències clau: saber pensar, saber aprendre, saber fer, saber conviure i saber ser. Així, és evident que en primera instància, i des de totes les àrees, matèries, mòduls, projectes o treballs (TRB, per exemple), els esforços han de convergir a:

1. Fomentar l'ensenyament i l'aprenentatge de les quatre habilitats lingüístiques (llegir, parlar, escoltar i escriure).
2. Fer de les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció) l'eix vertebrador de les produccions orals i escrites de l'alumnat.

En aquest sentit, es considera necessari que en totes les programacions dels diferents departaments didàctics es contemplin, com a mínim, aquests dos aspectes lingüístics i comunicatius i la seva avaluació.

A més, i com ja hem apuntat anteriorment, per millorar la competència en comunicació lingüística plurilingüe és bàsic la programació coordinada dels departaments de Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura i Llengües estrangeres: acordar un enfocament metodològic i d'avaluació coherent que afavoreixi les complementarietats i les coincidències entre les llengües del currículum i eviti repeticions innecessàries per així poder centrar-se en els trets específics i distintius propis del currículum de cada llengua i de la respectiva literatura. Evidentment, açò permet que l'alumnat pugui aplicar les capacitats i habilitats desenvolupades en unes llengües i transferir-les als aprenentatges de les altres.

Per altra banda, més enllà de la coordinació en l'ensenyament de les llengües, un enfocament coordinat de l'avaluació també promou la reflexió metalingüística conscient per part de l'alumnat. Així, és important poder emprar o compartir instruments d'avaluació (llistes de verificació, rúbriques... d'aspectes lingüístics o comunicatius), ja que açò afavoreix un aprenentatge més profund dels diferents sabers, l'assoliment dels diferents criteris d'avaluació i, consegüentment, també de les competències clau. A

més, aquest plantejament metodològic i d'avaluació també facilita crear contextos d'aprenentatge en els quals es proporcionin múltiples maneres de presentar la informació, múltiples maneres d'acció i representació i múltiples maneres d'avaluar (DUA).

5.2. Activitats de foment de l'hàbit lector

Des de fa temps el nostre centre organitza accions diverses per promoure el foment de la lectura des de diferents àrees, especialment des de les matèries de Llengua catalana i literatura, Llengua castellana i literatura i Llengües estrangeres i també des de la biblioteca del centre. En aquest sentit, i vista la necessitat de millorar la competència comunicativa i a instàncies del claustre, a final del curs 2022-2023 es va demanar de fer la formació en "Competència comunicativa: pla lector" amb la idea d'organitzar el PLEC (Pla Lector de Centre) i intentar d'implantar-lo el curs 2024-2025. D'entre els principals objectius que s'ha marcat l'equip impulsor del PLEC hi ha:

1. Millorar la comprensió lectora de l'alumnat.
2. Crear l'hàbit i despertar el gust per llegir diàriament (30 minuts), tant com a font de coneixement com per plaer, i que sigui avaluable des de les diferents matèries.
3. Consensuar estratègies en la millora de la competència comunicativa des de totes les àrees, matèries, àmbits...
4. Promoure l'esperit crític i fomentar la reflexió.
5. Disminuir les hores de lectura a través de les pantalles.

Davant les dificultats d'implementar el PLEC previst per al curs vinent per qüestions organitzatives i per falta de recursos humans i materials, i sense renunciar-hi, els objectius que es proposen per al curs vinent (2025-2026) són:

1. Millorar el fons de literatura juvenil de la biblioteca.
2. Donar d'alta tot l'alumnat a EDUTECA.
3. Contactar amb la Biblioteca de Maó per saber què ens poden oferir (bancs de lectures).
4. Fer intercanvis de llibres amb altres centres que tinguin un PLEC.
5. Crear un cànon literari perquè en acabar l'ESO l'alumnat hagi treballat la majoria de tipus de text i gèneres literaris.
6. Crear un passaport lector per nivells.
7. Crear espais de lectura per a l'hora de pati.

8. Comprometre el professorat a llegir dins l'aula a la vegada que l'alumnat.
9. Continuar treballant amb l'equip directiu per tal de trobar la millor opció organitzativa per desenvolupar el PLEC tal com està previst.

Amb tot, i com s'ha fet des de fa anys, la Comissió de Biblioteca continuarà treballant per promoure l'hàbit lector amb accions diverses:

1. Donar a conèixer la biblioteca i el seu funcionament a través de diferents activitats.
2. Actualitzar el blog i l'Instagram amb propostes de lectura.
3. Convidar autors perquè presentin la seva obra.
4. Adquirir llibres de literatura juvenil, de coneixement i llibres il·lustrats per fomentar la lectura.
5. Facilitar la coordinació amb la Biblioteca Pública de Maó per fer-se el carnet de soci, organitzar activitats complementàries o extraescolars, préstec de llibres...
6. Organitzar activitats commemoratives: Dia de les Biblioteques Escolars, Dia Mundial de la Poesia, diada de Sant Jordi...
7. Elaborar guies de lectura per a les vacances de Nadal i d'estiu.
8. Gestionar la prestatgeria de llibres del bar.

5.3. Estratègies organitzatives i curriculars per garantir la competència comunicativa en llengua oral en llengua catalana i, si n'és el cas, en les altres llengües curriculars

Tradicionalment, en les classes de llengua s'ha prioritzat l'aprenentatge del codi escrit, en part per la seva complexitat, però també per les ràtios elevades, que han fet i fan que la pràctica oral no sigui fàcil. Tanmateix, l'enfocament competencial del fet lingüístic ha motivat un replantejament dels temps curriculars que es dediquen a les habilitats lingüístiques orals. Així, algunes estratègies organitzatives i curriculars que s'han de tenir presents per garantir la competència comunicativa oral en català són:

1. Assegurar que la llengua vehicular sigui el mitjà per relacionar-se, comprendre, expressar-se i integrar-se, dins i fora de l'aula.
2. Considerar el català la llengua vehicular de les diferents àrees, mòduls, projectes... i dels espais de relació del centre.
3. Compartir la responsabilitat docent perquè l'alumnat adquireixi les habilitats lingüístiques orals (escoltar i parlar) al llarg de l'aprenentatge de la llengua vehicular.

4. Conversar freqüentment i garantir períodes llargs d'exposició en la llengua vehicular, ja que la interacció intensa i contínua aporta fluïdesa en la parla i permet desenvolupar estratègies en les situacions comunicatives quotidianes de la vida.
5. Llegir textos variats (tipologia, dificultat...) per desenvolupar la capacitat de reconeixement dels elements del discurs i, en últim terme, una millor fluïdesa expressiva.
6. Portar a l'aula tant les expressions i el lèxic del llenguatge del dia a dia, com el vocabulari més específic de les àrees, matèries, mòduls... (llenguatge acadèmic) i fer-ho de forma contextualitzada i sistemàtica.
7. Plantejar activitats conversacionals en què els aprenents relacionin la llengua amb la vida del seu entorn i la treballin constantment per reflexionar sobre la cultura pròpia, la d'origen i la d'acollida.
8. Equilibrar la complexitat del tema i de l'activitat comunicativa amb la capacitat oral de l'alumnat per facilitar-ne la participació activa.
9. Revisar i valorar les intervencions orals cooperativament (coavaluació) perquè l'alumnat reflexioni sobre el desenvolupament de la seva pròpia activitat i la dels altres amb la finalitat de millorar-la i enriquir-la a partir de la inclusió de diverses veus.
10. Utilitzar recursos digitals variats que de manera progressiva facilitin l'adquisició de les habilitats que possibiliten l'ús adequat de la llengua en l'àmbit oral.
11. Oferir confiança i fomentar l'ús de la llengua vehicular perquè perdin la vergonya o la por d'emprar-la, la por a l'error (aprendre dels errors permet assolir la competència de l'aprendre a aprendre).
12. Fomentar les dinàmiques de treball en grup (col·laboratiu o cooperatiu) i desdoblaments.
13. Plantejar tasques, activitats... entorn de l'acte comunicatiu oral: escoltar i enregistrar pòdcasts, fer exposicions orals, visualitzar i comentar material audiovisual...
14. Potenciar la pràctica comunicativa oral de la llengua vehicular en les classes de PALIC.
15. Organitzar activitats educatives, complementàries o extraescolars: xerrades, col·loquis d'experts, tertúlies literàries, voluntariat lingüístic (parelles lingüístiques, per exemple)...

16. Facilitar la incorporació de membres de diferents departaments didàctics a la CNL per tal de vehicular activitats en llengua oral de manera més transversal.

Evidentment, qualsevol d'aquestes estratègies organitzatives i curriculars pot afavorir també la competència comunicativa en l'àmbit oral de la resta de llengües curriculars. En aquest sentit, també hi podríem afegir:

1. Fomentar i col·laborar per donar continuïtat als projectes educatius o programes d'immersió lingüística que pivoten entorn de la millora de la competència lingüística de qualsevol de les llengües curriculars (per exemple, els que s'enuncien a l'apartat 3.1 d'aquest PLC o programes d'immersió lingüística en llengües estrangeres a l'estiu).
2. Facilitar que l'alumnat es pugui presentar al DELF, examen lliure i oficial de llengua francesa.
3. Aprofitar l'oportunitat de desenvolupar la capacitat comunicativa en llengua oral amb els auxiliars de conversa o amb dinamitzadors lingüístics.

6. Criteris per avaluar l'objectiu d'assolir el domini de les dues llengües oficials al final de l'escolaritat obligatòria

S'ha dit al principi: un dels objectius de l'ensenyament i aprenentatge del català i el castellà és garantir als alumnes el domini elevat i equivalent de la competència en comunicació lingüística en ambdues llengües oficials al final de l'ESO. Sabem que aquest propòsit és possible amb el treball interdisciplinari i transversal de tot el professorat des de les diferents àrees del currículum. I, per determinar-ne l'assoliment, es tindran en compte els següents criteris d'avaluació:

1. Comprendre, interpretar i valorar el sentit global, l'estructura i la informació més rellevant de textos orals i escrits multimodals d'una certa complexitat i de diferents àmbits.
2. Realitzar exposicions i argumentacions orals i escrites d'una certa extensió i complexitat sobre temes de diferents àmbits i en múltiples suports tot considerant les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció).
3. Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat.
4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts i integrar-la, reelaborar-la i comunicar-la en diferents suports tot considerant les propietats textuais i els principis de propietat intel·lectual.

5. Llegir de manera autònoma i compartir-ne l'experiència des d'un punt de vista crític i constructiu tot fent-ne l'anàlisi dels elements constitutius i establint-ne la relació amb el seu context social i històric.
6. Crear textos personals o col·lectius, orals o escrits, amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals.
7. Identificar i qüestionar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, amb especial atenció a la llengua catalana, a partir de l'anàlisi de la diversitat lingüística en l'entorn social pròxim i de l'exploració i reflexió entorn dels fenòmens de contacte entre llengües i de la indagació dels drets lingüístics individuals i col·lectius.

7. Criteris per a l'atenció específica d'alumnes d'incorporació tardana amb desconeixement de llengua catalana o de la llengua catalana i de la castellana

Un dels objectius d'aquest PLC és garantir l'acollida, l'atenció lingüística i la integració de l'alumnat nouvingut a través del Programa d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC). En aquest sentit, els criteris per a l'atenció específica d'aquest alumnat es recullen en el Pla d'Actuació del Departament d'Orientació.

Quant al dret dels alumnes nouvinguts a demanar l'exempció de l'avaluació de l'àrea de Llengua catalana i literatura, l'alumnat ho podrà fer si ha de residir només de manera temporal a les Illes Balears. Així mateix, i d'acord amb la normativa, s'ha de fomentar l'assistència a les classes d'aquesta àrea. A més, l'atorgament d'una exempció no suposa la modificació de les disposicions del Projecte Lingüístic de Centre.

8. Criteris i instruments per al seguiment i avaluació del PLC

La Comissió de Normalització Lingüística és l'encarregada de vetllar pel compliment de les directrius establertes al Projecte Lingüístic de Centre i reflectir a la memòria anual el grau d'assoliment dels objectius proposats. Així, els criteris per al seguiment i avaluació d'aquest projecte de centre són:

1. Fer del PLC un document de referència que faciliti la consecució dels objectius que s'hi proposen.
2. Valorar l'aplicació i viabilitat dels diferents aspectes recollits al PLC.

3. Detectar i diagnosticar els canvis significatius que es produeixen en el context sociolingüístic del centre.
4. Detectar i diagnosticar els canvis significatius que es produeixin en la pràctica docent pel que fa al tractament i ús de la llengua vehicular.
5. Proposar actuacions de millora per a la consecució dels objectius del PLC.

I els instruments d'avaluació per fer el seguiment i avaluació del PLC són:

- Enquesta anual d'usos lingüístics al professorat.
- Enquesta anual d'usos lingüístics a l'alumnat.
- Enquesta anual d'usos lingüístics al personal no docent.
- Resultats de les proves IAQSE.
- Resultats de les proves PISA.
- Resultats de les proves PBAU.
- Memòries de la CNL.
- Assistència prescriptiva del coordinador de la CNL a la CCP (Comissió de Coordinació Pedagògica).
- Assistència prescriptiva d'un membre de l'equip directiu a les reunions de la CNL.
- Resultats de l'avaluació de la competència en comunicació lingüística dels alumnes al llarg dels cursos, des de 1r d'ESO i fins a 2n de Batxillerat.
- Resultats de les proves IAQSE a 2n d'ESO.

9. Equip redactor

El Projecte Lingüístic de Centre ha estat elaborat pels membres de la Comissió de Normalització Lingüística del curs 2023-2024:

- Margarida Cursach, professora del Departament de Llengua catalana i literatura i coordinadora de la Comissió de Biblioteca.
- Meritxell Mercadal Gutiérrez, professora del Departament de Llengua catalana i literatura i coordinadora de la Comissió de Normalització Lingüística.
- Ismael Pelegrí, professor i cap del Departament de Llengua catalana i literatura.
- Neus Villalonga, professora del Departament de Llengua catalana i literatura.